

АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ОДЛУКА

о управљању кредитним ризиком и

утврђивању очекиваних кредитних губитака

(„Службени гласник Републике Српске“, број 48/19 и 109/19)

Подручје	Управљање кредитним ризиком и утврђивање очекиваних кредитних губитака
Тема	Модификација
Датум одговора	20.08.2019. године
Питање банке бр. 1	У Одлуци, а ни у Упутству нигдје се не спомиње књижење ефеката безначајних модификација – да ли банка може књижити ефекте и у случају безначајних модификација (добитак/губитак модификације).
Одговор Агенције	<p>Одлуком о управљању кредитним ризиком и утврђивању очекиваних кредитних губитака (у даљем тексту: Одлука) и Упутством за класификацију и вредновање финансијске активе (у даљем тексту: Упутство) прописују се минимални захтјеви за управљање кредитним ризиком, те утврђивање очекиваних кредитних губитака у складу са примјењивим рачуноводственим стандардима и прописима. У случајевима када одређена питања релевантна за примјену рачуноводствених стандарда нису обухваћена наведеним прописима, банка је дужна интерним актима дефинисати поступање банке на основу рачуноводствених стандарда и прописа.</p> <p>У случају модификација, у Одлуци и Упутству акценат је стављен на значајну модификацију ставке финансијске активе јер иста доводи до престанка признавања те ставке и инцијалног признавања нове ставке за коју је потребно процијенити да ли представља РОСИ имовину, а што значајно утиче на накнадни третман те ставке приликом утврђивања очекиваних кредитних губитака. Међутим, иако није обухваћено прописима Агенције, банка интерним актима треба прописати и начин књижења ефеката модификација које нису значајне.</p>
Датум одговора	03.02.2020. године
Питање банке бр. 2	Да ли се модификацијом финансијске активе сматра случај ако је изложеност у нивоу кредитног ризика 3, евидентирани су очекивани кредитни губици у висини од 100% бруто књиговодствене вриједности, те је изложеност проглашена у потпуности доспјелом, ако је након проглашења доспијећа закључен вансудски споразум или судска нагодба (има рјешења суда) по којем се дефинише условни отпис потраживања ако се не измире обавезе из споразума (уз напомену да је

	<p>изложеност прекњижена на нову партију кредита и да ће се прекњижити на иницијалну партију кредита у случају отказа споразума)?</p> <p>Ако се закључење споразума у овом случају сматра модификацијом, да ли се условни отпис потраживања искључује из израчуна ефеката модификације?</p>
Одговор Агенције	<p>Банка је дужна да води евиденцију о свим реструктурираним изложеностима, те се и описана модификација сматра реструктуром (модификацијом услед финансијских потешкоћа) и као таква мора бити означена у информационом систему банке до коначне отплате. Међутим, потребно је нагласити да банка не смије по основу наведене модификације књижити позитивне ефекте модификације нити смањити покривеност изложености исправкама вриједности испод 100% до коначне отплате.</p> <p>Условни отпис се не искључује приликом израчуна ефеката модификације.</p>
Питање банке бр. 3	<p>У члану 6. став 2. Упутства за класификацију и вредновање финансијске активе наведено је: „Банка је дужна да у случају ставке финансијске активе која представља дужнички финансијски инструмент (хартије од вриједности и кредити) утврди да ли је извршена модификација значајна, односно да ли је разлика између садашње вриједности преосталих новчаних токова дисконтованих примјеном оригиналне ефективне каматне стопе и садашње вриједности измијењених новчаних токова дисконтованих примјеном оригиналне ефективне каматне стопе већа од 10%.“</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ако су сва потраживања доспјела како се рачуна (дисконтује) садашња вриједност преосталих новчаних токова по уговору прије модификације ако више нема новчаних токова? • Такође, банка има случајеве када се више кредитних партија репрограмира у једну. Према Упутству, ефекат модификације представља разлику садашње вриједности преосталих новчаних токова (више постојећих партија кредита) и садашње вриједности измијењених токова једне нове партије кредита. Како се рачуна садашња вриједност више партија са различитим новчаним токовима и различитом ефективном каматном стопом? • Како се рачуна садашња вриједност преосталих новчаних токова за кредитне картице и кредите по текућем рачуну који немају дефинисан план доспијећа?
Одговор Агенције	<p>У случају да су сва потраживања по кредиту доспјела банка рачуна ефекте модификације поређењем сљедећих износа:</p> <ul style="list-style-type: none"> • бруто књиговодствена вриједност кредита на дан потписивања уговора о модификацији (укључују се све билансне позиције одређене партије кредита које утичу на новчани ток, односно доспјела главница, ненаплаћена камата и затезна камата), • дисконтована садашња вриједност уговорених новчаних токова према новом уговору.

	<p>Будући новчани токови дисконтују се примјеном ЕКС из иницијалног уговора о кредиту прије модификације на садашњу вриједност на дан модификације.</p> <p>У случају када се више партија спаја у једну партију ефекти модификације се рачунају као разлика између садашње вриједности преосталих новчаних токова по свим партијама дисконтованих примјеном изложеношћу пондерисане иницијалне ефективне каматне стопе и садашње вриједности измијењених новчаних токова нове партије дисконтованих примјеном изложеношћу пондерисане иницијалне ефективне каматне стопе.</p> <p>У случају текућих рачуна и револвинг кредита узима се бруто књиговодствена вриједност на дан потписивања уговора о модификацији .</p>
Питање банке бр. 4	<p>Банка у свом портфолију има кредите одобрене физичким лицима из кредитне линије ИРБ РС. Да ли се измјене инициране од стране ИРБ РС сматрају модификацијом (нпр. измјена се односи на датум доспјећа ануитета или на смањење каматне стопе)?</p> <p>У случају да у будућности дође до нових промјена оваквог типа, које нису инициране од стране клијента, да ли би се такве измјене сматрале модификацијом и да ли би било потребно рачунати ефекте модификације?</p>
Одговор Агенције	<p>Модификација изложености је поступак којим се мијењају услови оригиналног уговора те изложености, без обзира да ли је ријеч о измјенама које је иницирао ИРБ РС или клијент и сл.</p>
Питање банке бр. 5	<p>Да ли банка може примијенити постојећу рачуноводствену политику у вези са модификованим финансијским средствима образложену у наставку?</p> <p>С обзиром да се МСФИ 9 у банкама примјењује већ скоро двије године, банка је својим интерним актима прописала критеријуме за утврђивање значајности модификације, начин израчуна и рачуноводствени третман ефеката модификације који је усклађен са рачуноводственом политиком групе и био предмет екстерне ревизије која није имала примједбу на рачуноводствену политику банке.</p> <p>Према садашњој рачуноводственој политици, банка не рачуна ефекте модификације за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • кредите физичким лицима • кредите правним лицима нивоа кредитног ризика 1 <p>Банка рачуна ефекте модификације само за кредите правним лицима који су у нивоу кредитног ризика 2 или 3 и за које се уговара репрограма. За наведена потраживања врши се обрачун ефеката модификације, односно модификованог добитка /губитка на датум репрограма. Обрачун је саставни дио кредитног приједлога за измјену уговора и саставни је дио кредитног досијеа.</p>
Одговор Агенције	<p>Банка је дужна интерним актима дефинисати значајност модификације минимално на начин у складу са чланом 6. став 2. Упутства, али може прописати и додатне критеријуме за утврђивање значајности модификације све док исти нису у супротности са захтјевима дефинисаним кроз предметну Одлуку и Упутство. Утврђивање значајности модификације врши се за све дужничке</p>

	финансијске инструменте без обзира да ли је клијент физичко или правно лице и у који је ниво кредитног ризика распоређен.
Тема	Поступање са некавалитетним изложеностима
Датум одговора	20.08.2019. године
Питање банке бр.1	У члану 11. став 5. тачка 3. подтачка 1. Одлуке наведено је да је банка дужна да изврши рачуноводствени отпис билансне изложености двије године након што је банка књиговодствено евидентирала очекиване кредитне губитке у висини од 100% бруто књиговодствене вриједности те изложености и исту прогласила у потпуности доспјелом, осим изложености по основу финансијског лизинга. Да ли банка интерним актом може да утврди краћи рок од двије године?
Одговор Агенције	С обзиром да је намјера прописивања наведеног захтјева обезбјеђење једообразног поступања свих банака, банка не може својим интерним актима утврдити краћи рок од двије године за извршење рачуноводственог отписа.
Датум одговора	23.09.2019. године
Питање банке бр. 2	<p>Да ли банка треба да у својим евиденцијама на дан 01.01.2020. године већ има евидентиран рачуноводствени отпис свих билансних изложености за које је двије године и дуже евидентирала очекиване кредитне губитке у висини од 100% бруто књиговодствене вриједности, те су проглашене у потпуности доспјелим, осим изложености по основу финансијског лизинга?</p> <p>У члану 11. став 5. тачка 3. подтачка 1. Одлуке наведено је да је банка дужна да изврши рачуноводствени отпис билансне изложености 2 године након што је књиговодствено евидентирала очекиване кредитне губитке у износу од 100% бруто књиговодствене вриједности те изложености и исту прогласила у потпуности доспјелом. Међутим, како банка већ од 01.01.2020. године треба да примјењује одредбе које се односе на рачуноводствени отпис, из Одлуке није видљиво, у којем року банка мора бити усклађена са овим одредбама.</p>
Одговор Агенције	С обзиром да у Одлуци није наведен посебан рок за усклађивање са овом одредбом, банка је дужна на дан 01.01.2020. године извршити рачуноводствени отпис свих изложености за које је двије године и дуже евидентирала очекиване кредитне губитке у висини од 100% бруто књиговодствене вриједности и које су проглашене у потпуности доспјелим.
Датум одговора	07.11.2019. године
Питање банке бр. 3	Везано за одговор Агенције на питање под редним бројем 2. од 23.09.2019. године, молимо да одговорите да ли банка треба извршити рачуноводствени отпис и билансне изложености за коју је већ двије године и дуже евидентирала очекиване кредитне губитке у висини од 100% бруто књиговодствене вриједности, те је проглашена у потпуности доспјелом, ако је након проглашења доспијећа закључила споразум о начину измирења обавеза по основу претходног уговора. Напомињемо да клијент измирује обавезе по предметном споразуму, али

	је истим дефинисано да ће банка у случају отказа тог споразума вратити стање преосталих обавеза на партију иницијалног кредита.
Одговор Агенције	С обзиром да је банка отказала претходни уговор и прогласила кредит доспјелим, те закључила споразум о начину измирења преосталог дуга по основу отказаног уговора, а по којем клијент измирује своје обавезе, банка није дужна да изврши рачуноводствени отпис предметне изложености.
Питање банке бр.4	У члану 25. став 8. Одлуке наведено је да се за изложености дефинисане чланом 2. став 1. тачка 2. ове Одлуке (неквалитетне изложености) сматра да постоји неизвјесност наплате каматних прихода, те се одгађа признавање тих прихода у билансу успјеха до њихове наплате. Та потраживања по основу камата банка треба да евидентно води до њихове наплате. Да ли банка може признати <i>unwinding</i> у случају да није дошло до промјена претпоставки за наплату изложености нити висине изложености?
Одговор Агенције	Банка може признати <i>unwinding</i> у случају да није дошло до промјена претпоставки за наплату изложености, нити промјене висине изложености. При томе, банка је дужна: <ul style="list-style-type: none"> • документовати и доказати реалност претпоставки за наплату изложености у предвиђеном року, • поштовати минималне стопе очекиваних кредитних губитака прописане чланом 25. став 1. Одлуке. Такође, банка је дужна интерним актима детаљно прописати примјену <i>unwinding</i> -а, укључујући и начин обрачуна и ставове књижења.
Датум одговора	03.02.2020. године
Питање банке бр.5	Члан 25. став 8. Одлуке дефинише услове за признавање каматног прихода за изложености дефинисане чланом 2. став 1., тачка 2. Одлуке, те у вези с тим наводи се да се за таква потраживања сматра да постоји неизвјесност наплате каматних прихода те се одгађа признавање тих прихода у билансу успјеха до момента њихове наплате. Да ли се претходно описани третман односи само на потраживања која ће се обрачунати од 01.01.2020. године или се исти треба примијенити на стање потраживања која ће на дан 31.12.2019. године бити у билансној евиденцији што би значило да за затечена билансна стања треба, на терет пренесеног резултата (капитала), докњижити исправку вриједности по каматним потраживањима до нивоа 100% каматне изложености, а затим исте искњижити на терет исправке вриједности и истовремено евидентирати у ванбилансу?
Одговор Агенције	Банка је дужна примијенити исти третман и на стање која ће на дан 31.12.2019. године бити у билансној евиденцији, те је потребно докњижити исправку вриједности по каматним потраживањима до нивоа 100% каматне изложености и

	водити исте у ванбилансној евиденцији до њихове наплате.
Питање банке бр.6	<p>Приликом евидентирања рачуноводственог отписа билансне изложености, да ли Банка треба да евидентира рачуноводствени отпис на нивоу партије уколико су испуњени сви услови (двје године потраживање на доспијећу, потраживање 100% исправљено и резервисано), уколико клијент има партије које нису 100% исправљене, или се у овом случају не врши рачуноводствени отпис до момента док све партије на нивоу клијента не испуне услов за рачуноводствени отпис?</p> <p>Да ли у оваквим случајевима банка треба да евидентира рачуноводствени отпис обзиром да би неке партије на нивоу клијента остале у билансу или се цјелокупна изложеност изузима из рачуноводственог отписа до момента док на нивоу клијента не буду испуњени сви услови за рачуноводствени отпис који су прописани Одлуком.</p>
Одговор Агенције	Банка треба евидентирати рачуноводствени отпис на нивоу партије (не узимајући у обзир остале партије клијента) уколико су испуњени сви услови у складу са чланом 11. став 5. тачка 3. Одлуке о управљању кредитним ризиком и утврђивању очекиваних кредитних губитака.
Датум одговора	21.02.2020. године
Питање банке бр.7	<p>Да ли банка треба извршити рачуноводствени отпис за изложености које испуњавају услове из члана 11. став 5. тачка 3. Одлуке ако клијент након проглашења доспијећа измирује обавезе према банци на основу обавјештења који му је банка доставила а све у складу са одлуком о регулисању дуга коју је донијело надлежно тијело банке и са истим банка нема закључен класичан споразум о плаћању.</p> <p>Везано за одговор Агенције на питање под редним бројем 3. од 07.11.2019. године, потребно је тумачење да ли за изложености које испуњавају услов за отпис а банка није склопила споразум о измирењу доспјелог дуга треба вршити рачуноводствени отпис уколико банка има сљедеће валидне документе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • одлуку управе банке или надлежног кредитног одбора којом се дозвољава затварање доспјелог или дијела доспјелог дуга на рате или на одгођени унапријед дефинисани период једном уплатом (нпр рок од 3,6,... мјесеци) • обавјештење које је банка доставила дужнику којим га обавјештава да је надлежни орган банке донио одлуку којом је одобрено да се изврши затварање дуга у дефинисаном року након чега се затварају обавезе по наведеном задужењу. У случају да дужник не поступи у складу са одлуком, банка даље наставља са важећом процедуром и законским одредницама.
Одговор Агенције	Уколико банка на основу захтјева клијента донесе одлуку у којој прецизно дефинише отплату преосталог дуга којом се одобрава затварање доспјелог или дијела доспјелог дуга на рате или на одгођени унапријед дефинисани период

	<p>једном уплатом, и достави обавјештење дужнику, којим га обавјештава да је донијела одлуку којом је одобрено да се изврши затварање дуга у дефинисаном року након чега се затварају обавезе по наведеном задужењу, банка није дужна да изврши рачуноводствени отпис предметне изложености. При томе, период одгоде плаћања, односно грејс период не би требао бити дужи од 90 дана.</p> <p>У случају да клијент не измирује обавезе према банци сходно утврђеној динамици, те самим тим не поступа у складу са одлуком којом је одобрено да се изврши затварање дуга, банка је дужна да одмах изврши рачуноводствени отпис предметне изложености. При томе, банка у обавјештењу клијенту мора јасно навести посљедице у случају да дужник не поступи у складу са одлуком, односно дефинисати број дана кашњења у измирењу обавеза након којег ће банка наставити са важећом процедуром и законским одредницама, а који не би требао бити дужи од 60 дана.</p>
Тема	Рачуноводствени третман материјалне имовине стечене у поступку наплате потраживања
Датум одговора	20.08.2019. године
Питање банке бр. 1	<p>У члану 32. став 9. Одлуке наводи се да је, у случају да банка не прода стечену материјалну имовину која је евидентирана у књигама банке прије 01.01.2019. године, дужна вриједност такве имовине свести на 1 КМ у року од двије године од дана почетка примјене ове Одлуке. Да ли је прихватљиво да банка већ са 31.12.2019. или 01.01.2020. изврши свођење на 1 КМ кроз иницијалну имплементацију (на терет рачуна капитала) не чекајући истек рока од двије године?</p>
Одговор Агенције	<p>Прихватљиво је да банка стечену материјалну имовину коју је евидентирала у књигама прије 01.01.2019. године сведе на 1 КМ прије истека рока од двије године, под условом да ефекте књижи на рачун добити и губитка (биланса успјеха).</p> <p>Чланом 32. став 9. Одлуке остављена је могућност банкама да током двије године након почетка примјене Одлуке (односно током 2020. и 2021. године) постепено врше умањење вриједности стечене материјалне имовине коју су евидентирале у књигама прије 01.01.2019. године, уз напомену да се ефекти књиже кроз биланс успјеха.</p> <p>Напомињемо да је у складу са чланом 34. став 3. Одлуке дефинисано да се ефекти прве примјене односе само на разлику између очекиваних кредитних губитака утврђених у складу са одредбама Одлуке и интерном методологијом банке (за МСФИ 9), односно није предвиђено да се ефекти повезани са стеченом материјалном имовином евидентирају на терет рачуна капитала.</p>

Тема	Реструктуриране изложености
Датум одговора	03.02.2020. године
Питање банке бр. 1	<p>У члану 12. став 1. Одлуке о управљању кредитним ризиком и утврђивању очекиваних кредитних губитака наведено је да је банка дужна усвојити и проводити политике поступања са реструктурираним изложеностима које треба да обухватају сљедеће:</p> <p>1. поступак и процедуре за одобравање мјере реструктурирања, начин доношења одлука....</p> <p>Да ли банка треба да успостави „кровну“ политику, усвојену од стране надзорног одбора па на основу ње процедуре којима бисмо описали процесне кораке или је довољно да овај дио буде прописан само процедурама усвојеним од стране управе банке?</p>
Одговор Агенције	<p>Као што је наведено у члану 12. став 1. Одлуке, банка је дужна усвојити и проводити политике поступања са реструктурираним изложеностима. Наведену политику потребно је да усвоји надзорни одбор, док процедуре којима се детаљније описују процеси саме те политике усваја управа банке.</p>
Питање банке бр. 2	<p>У члану 12. да ли се ставови 3, 4. и 5. односе на све висине изложености или банка може да донесе одлуку преко којег износа су неопходне детаљне анализе, планови, пројекције, процјене остваривости и сл. Да ли би било могуће да се дефинише шта је од наведеног неопходно урадити приликом сваког реструктурирања, за све висине изложености, а да се дефинише изложеност преко које је неопходно да се одради све што је Одлуком прописано.</p>
Одговор Агенције	<p>Прије доношења одлуке о реструктурирању банка је дужна процијенити економску оправданост реструктурирања за све изложености према поједином дужнику или групи повезаних лица.</p>
Питање банке бр. 3	<p>У члану 12. став 7. Одлуке, није јасно на који начин банка треба да прати реструктуриране изложености, тј. да ли ћемо имати посебно прописан образац на којем ћемо извјештавати Агенцију (у Упутству, у прилогу 4 је наведено да је потребно извјештавати, али није дефинисано на којем обрасцу) и који је временски период да банка такве изложености прати (да ли до момента опоравка или за читаво вријеме трајања кредита?).</p>
Одговор Агенције	<p>Банка треба дефинисати образац извјештаја о праћењу провођења цјелокупног плана реструктурирања и новчаних токова дужника за потребе извјештавања релевантних органа банке. Није прописана обавеза континуираног достављања овог извјештаја Агенцији, али Агенција по потреби може захтијевати од банке да исти достави.</p>

Питање банке бр. 4	У члану 22. став 1. тачка 2. подтачка 2. гдје је наведено да реструктуриране изложености које су у моменту реструктурирања биле распоређене у ниво кредитног ризика 3 у току 24 мјесеца од датума распоређивања у ниво кредитног ризика 2 могу бити распоређене у ниво кредитног ризика 1, али уколико се то не деси, банка је дужна такву изложеност поново распоредити у ниво кредитног ризика 3. Питање је зашто је неопходно вратити такву изложеност у ниво кредитног ризика 3 уколико би у моменту истицања 24 мјесеца таква изложеност и даље задовољавала услове да буде у нивоу кредитног ризика 2?
Одговор Агенције	Период од 24 мјесеца представља додатни период посматрања у којем ће бити доказано да је клијент континуирано уредан у отплати (односно да у том периоду не касни са отплатом дуже од 30 дана у материјално значајном износу), да је изложеност у потпуности опорављена и не постоји извјесност да клијент неће у потпуности измирити своје обавези према банци. Стога, уколико није испуњен тај услов, банка је дужна предметну изложеност поново распоредити у ниво кредитног ризика 3.